

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An Sacerdos, si in Ordinatione tetigerit Patenam, sed non Hostiam, sit sub conditione ordinandus? Et quid si in Patena Hostia non esset? Idem est dicendum de eo, qui ordinaretur solo tactu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

& infra in
ref. 19. §. Vu-
de in fine, &
in Ref. 12. à
principio.

runt, videlicet Bernal ex Societate IESV de Sacram.
disp. 47. sect. 7. num. 16. assertens, quod videtur esse
æqualis ratio de contactu Hostiæ, ac de contactu Cal-
icis, & Patenæ: & Philippus Faber Ordinis Mino-
rum Professor publicus in Academia Patavina de Sa-
cram. Ordinis, in 4. sent. disp. 24. quæst. 1. cap. 3. n. 122.
mordicus sustinet hanc sententiam, & idem sic ait:
Ego puto, simpliciter esse necessarium tactum Cal-
icis, & Hostiæ. Ratio est, quia licet in Concilio
Florentino hoc non præscribatur, tamen in Ponti-
ficali Romano, ad quod se remittit Concilium in
ritu seruando in his Sacramentis, præcipit disertis
verbis, vt ordinandus tangat materiam porrectam, &
præscribit modum. Et sic cessat ratio Caietani in
Summa. Quod autem inquit in Pontificali non præ-
cipi contactum tanquam necessarium, nullum habet
fundamentum. Cum enim præcipiat tactum il-
lum, potius dicendum est, præcipere tanquam rem
necessariam, alioquin frustra præceperetur, ita diserte
præscribendo modum acceptionis, & tactus. Accedit
quod in consecratione Apostolum in vltima Cena
à Christo Domino facta, non solum fuit traditus Cal-
ix, & panis, sed etiam acceperunt Calicem, & pa-
nem in suis manibus, siquidem manducauerunt, &
biberunt, ergo cum tunc præscripserit materiam
huius Sacramenti, sequitur, quod actus sit de neces-
sitate huius Sacramenti. Quod autem, ait, quod non
tangitur vinum, cum sit in Calice; ergo nec Hostia
necessario est tangenda. Respondetur, non valere
consequentiam; quia neque Apostoli tetigerunt
vinum, cum datum fuerit in Calice, & regulariter
accipiens vinum non solet tangere vinum, sed il-
lud recipere in aliquo vase; at Hostia, & panis cum
datur, accipitur in manibus, & tangitur, ergo dicen-
dum est esse de necessitate Sacramenti. Ita Faber.
Vnde stante hac opinione, qui non tangeret Hos-
tiam ex doctrina superius adducta, ex Lugo, & aliis
communiter, esset denuò ordinandus sub conditio-
ne. Sed ego puto, quod in tali casu, vt dixit Dica-
stillus *vbi supra*, moraliter certum est, ordinationem
esse validam, ac proinde non reiterandam: quod
etiam docuit individualiter Cæstrus Palauis tom. 4.
tract. 27. punct. 5. num. 20. & Doctores, quos etiam
me citato, adducit & sequitur Leandrus de Sacram.
tom. 2. tract. 6. disp. 3. quæst. 24. & 26.

4. Vnde optime dixit Præpositus in 3. part. quæst.
unica, de Sacram. Ord. dub. 10. num. 92. hanc senten-
tiam esse omnino certam, & in praxi securam. Pro-
batur primò, non potest ostendi, quod potius requi-
ratur contactus Hostiæ in se, quam vini, qui extra
controversiam non requiritur, vt patet ex praxi to-
tius orbis. Secundò, in Romano Pontificali dicitur,
quòd ordinandi tangant simul cuppam Calicis, &
Patenam, nulla facta Hostiæ mentione. Tertiò, vt
quis accipiat potestatem per contactum rei, quæ in
alio ponitur, sufficit tangi id quod continet aliud,
& in præfenti ex nullo solido fundamento contra-
rium colligi potest, & proinde nulla probabilitatis
specie potest asserri contactum Hostiæ in se requiri.
Quartò, nullus Episcopus etiam dæctus, & timora-
tus reperit etiam sub conditione ordinationem eius,
qui scit, se Hostiam non tetigisse, vel de eo rationa-
biliter dubitat; nullus etiam Doctor consultus vr-
get ordinationem eo casu etiam sub conditione repe-
ti: ergo à posteriori omnino certum est contactum
Hostiæ in se non requiri, quia aliàs Ecclesia in gra-
uissimo errore versaretur, ex quo graua sacrilegia
saltem materialia sequerentur, & maxima animarum
damna. Vnde pertinet ad Diuinam prouidentiam
eamdem Ecclesiam docere, quod phycus conta-
ctus Hostiæ esset necessarius, alioquin illi deesset in

præcipuo puncto pratico pertinente ad Sacramen-
ta. Et per hunc discursum animus potest, & debet
omnino conuincere, cum eam certitudinem patet,
quam in his rebus circa fidei definitionem habere
possumus, quamuis enim aliqui existiment specula-
tiue requiri Hostiæ contactum, cum tamen & com-
munior sententia contrarium teneat, & eorum ratio-
nes sint parui ponderis, accedente vltro non vniuersi
vel alterius Prælati, sed communi, hæc sententia de-
ci potest ex tacito consensu Ecclesiæ comprobati. Et
hæc omnia docet Præpositus *vbi supra*.

5. Sed hic pro curiosis non desiram appone-
re dubium, quod suscitatur Præpositus *vbi supra*, n. 89.
Vtrum sit facta consecratio, si Episcopus
porrigat panem extra Patenam? Respondetur, quod
talis id etiam videatur illicitum propter contrarium
consuetudinem, speculatiue tamen videtur omnino
verius subsistere consecrationem: primò, quia ve-
rius est Christi Corpus in vltima Cena ita Aposto-
lis traditum. Secundò, quia illa ratione vere traditur
materia, circa quã veratur potestas Sacerdotis, quæ
que Patena eatenus solum requiritur, quatenus in se
traditur materia apta ad designandam potestatem Sa-
cerdotalem. Idem tenendum de Calice, quod scilicet
et eatenus solum debeat porrigi, quatenus necesse
est, vt porrigatur vinum, quod cum sit res prædita, non
potest apte in se præberi. Si tamen tangatur extra
vas sufficienter inueniretur materia. Hoc autem Præ-
positus, quæ quidem non inuenies apud alios.

RESOL. XII

An Sacerdos, si in ordinatione tetigerit Patenam, sed
non Hostiam, sit sub conditione ordinandus?
Et quid, si in Patena Hostia non esset?
Idem est dicendum de eo, qui ordinaretur solo tactu Ca-
licis, non tangens Patenam?
Et an peccet mortaliter iste, qui immediatè Hostiam
non tangeret in supraddicto casu?
Et an saltem ordinandus debeat de necessitate Sacra-
menti tangere immediatè Calicem, si nulloq; Patenam?
Et an si in porrectione Calicis, in Calice non fuerit op-
positum vinum, talis ordinatio fuerit valida, an vero
nulla, & iteranda?
Superest adhuc alius singularis, & curiosus casus vide-
licet, Ioannes Sacerdos consecrandus accedens ad
Episcopum Patenam, & Calicem porrigentem, sine
turbato, siue aliunde non tetigit nuda manu Patenam,
siue Calicem, sed digitos Episcopi, & medietate
manica Alba Calicem, queritur, an valida sit or-
dinatio, an vero sub conditione iteranda: Et par. 1.
tr. 13. & Misc. 3. Ref. 50.

§. 1. CAsus frequenter solet accidere: sed licet
communiter Doctores assererent Hostiam
non esse de necessitate tangendam, tamen pauci pro-
ponebant difficultatem, an stante opinione contra-
tali casu Ordinatio esset sub conditione reiteranda?
Nonnulli tamen auctor diligens, & accuratus Ca-
rolus de Baucio in Miscellan. Casuum Consecrationis, n. 1.
2. post Opusc. 4. in Appendice, qu. 4. affirmatiuam sen-
tentiam tenet; quia, ait ipse, Fernandez, & Faber
docent necessarium esse, vt Ordinandus tangat Hos-
tiam: Et Ledesma obseruat, quod Ecclesiæ vult
Hostia ab Ordinatio tangatur: Vnde ex his subdit
Baucius id quod asserit Villalobos, quod quatenus
cumque deest in collatione Ordinis id quo Ecclesiæ
vult, & adest opinio pro vtraque parte probabi-
lis, quod sit validus Ordo collatus, & non sit validus,
quod dictum Sacramentum repetendum sit sub con-
ditione:

ditione : Et ita senserunt doctores ; & vniuersitas Salamance . . . Quæ opinio potest confirmari ex eo quia Ecclesia non supplet, id quod deest circa essentialia Ordinis . . .

2. Sed licet supradicta doctrina sit vera absolute loquendo, tamen in casu de quo loquimur non videtur admittenda ; vt me citato docet sapientissimus Pater Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 6. diff. 1. dub. 13. num. 205. vbi hæc asserit : Obscuant vero aliqui ex prædictis Auctoribus citatis pro nostra sententia, quod quamuis hæc sit probabilior, opposita tamen est tutior ; & nostra non certa, sed tantum probabilis, ac proinde, qui eo modo, quo exigit prima sententia, non tangeret materiam, non esset certò ordinatus. Quapropter talis Sacerdos grauius, (vt ipsi putant) peccaret, si eo defectu, & periculo ad extra ordinario non manifestato audiat Confessiones vel accepto stipendio Missas celebret ; nemo enim à tali Sacerdote, nisi in extrema absolutionem peteret, nec Sacerdotia oblatio stipendio ; nisi quando non suspenderet alius Sacerdos certò ordinatus, & merito conueni possit quis, quod Sacerdos stipendia acceptaret ; vel absolueret non detecto huiusmodi defectu ad extra ordinario, vt moraliter nequeat, qui ad ipsum accedit, in eius suspensionem venire. Idemque iudicium putant esse de eo, qui ordinaretur solo tactu calicis, non tangendo patenam quæ sententia in hoc vltimo pro praxim mihi placet, non tamen id puto habere locum in eo, qui simul tangeret calicem, & patenam, quamuis digitis non pertingeret ad Hostiam immediate tangendam ; valere enim tunc ordinationem est moraliter certum ; & bene cum multis docet Diana in suis citatis ; in quo vtriusque sententia Auctores conueniunt. Hucusque Dicastillus ; cui adde Martinum de San Ioseph vbi infra tra. 2. n. 14. & Nicolauum Lambert. in 3. par. D. Thoma, tom. 3. de Sacram. Ordinis ar. 8. n. 4.

3. Imò plus addunt Doctores, quos citat & me etiam citato sequitur ; Leandrus de Sacram. tom. 2. tr. 6. diff. 3. q. 26. non esse credibile, mortale committere illum, qui immediate hostiam non tangeret ; quia vt bene notat Vasquez, cum Ordinandus habeat tunc manus limbo colligatas, difficile est tangere Calicem ipsam hostiam, præsertim habent digitos breuiiores. Recte itaque dixit Lublinus, verb. Ordo, num. 6. in susceptione Ordinis Sacerdotalis, non est tangenda hostia ; nam sicut tradendò Calicem cum vino, non

opus est tangi vinum, sed vas cum vino, ita tradendò Patenam cum hostia, non est necessarium tangi hostiam sed Patenam, in qua est hostia. Et ratio tamen esset, si in Patena hostia non esset. Sic ille.

4. Sed an saltem ordinandus debeat de necessitate Sacramenti tangere immediate Calicem, simulque Patenam ? Respondeo negatiue ; quia ad valorem Sacramenti sufficit tangere Calicem, super quem imposita est Patena ; nam qui tangit Calicem censetur tangere Patenam illi super positam. Sic Soto, Valentia, Vasquez, Hurtado, Granados, & alij, quos citat & sequitur Leandrus q. 25. quibus adde Martinum de San Ioseph vbi infra tract. 2. n. 14. vbi sic ait : [En caso que no se toque la Patena, ni la Hostia, sino solamente el Caliz, si esto es mucho mas probable, que es valido el Sacramento ; porque en tocando el Caliz se tocan la Patena, y Hostia, que estan en cima del Caliz.] . . . Sed an saltem ordinandus debeat de necessitate Sacramenti tangere immediate Calicem, simulque Patenam ? Respondeo negatiue ; quia ad valorem Sacramenti sufficit tangere Calicem, super quem imposita est Patena ; nam qui tangit Calicem censetur tangere Patenam illi super positam. Sic Soto, Valentia, Vasquez, Hurtado, Granados, & alij, quos citat & sequitur Leandrus q. 25. quibus adde Martinum de San Ioseph vbi infra tract. 2. n. 14. vbi sic ait : [En caso que no se toque la Patena, ni la Hostia, sino solamente el Caliz, si esto es mucho mas probable, que es valido el Sacramento ; porque en tocando el Caliz se tocan la Patena, y Hostia, que estan en cima del Caliz.] . . .

6. Alter casus erat : Ioannes Sacerdos consecrandus accedens ad Episcopum Patenam & Calicem porrigentem, siue turbatus, siue alimide, non tetigit nudam Patenam, siue Calicem, sed digitos Episcopi, & mediante manica Albe Calicem. Quæretur, an valida esset Ordinatione ; iteranda ? Respondi, validam esse ; nec repetendam ; quia ceteris præceptis præcipitur, de qualitate tamen contactus nihil ab Ecclesia decretum est ; vnde moralis conuictus, qui acceptationem quandam significat, in hac re moraliter sufficere censendus est. Præterquam quod, vt docui, porrectio Patenæ, & Calicis ad essentiam non pertinet, modò tamen, vt iam sæpe inculcatum est, non omittatur Forma verborum, quæ Materiam determinat. Hucusque Marchant.

7. Sed ego prorsus contra illum puto in dictis Calibus Ordinationes illas esse repetendas sub conditio-

Sup. hoc errore in Ref. nor. primæ post leg. Sup. contentio in hoc §. supra in Ref. 10. & in aliis eius primæ, annotationis.

Sup. hoc in tribus Ref. seq. & in tom. 4. tr. 8. Ref. 47. §. 1.

Sup. hoc in Ref. præterita cursum in lin. 1. & §. Sed his, paulo post initium.

Sup. hoc in Ref. præterita à linea 2. & hic supra in Ref. 8. §. vt. & in Ref. 8. §. 2. cursum ad medium, & in Ref. 10.

Sup. hoc in Resolutionsibus & §. nor. primæ huius Ref.

Alibi infra in Ref. 4. §. Vade, & fu. Pra in Ref. 7. §. Probat. etia non fita in fine, & in tom. 4. tr. 8. Ref. 47. §. Verum.

Sup. his in §. 1. Ref. 1. not praeterit, & legitiam §. 2. & 3. annor. praeterit.

ne, per ea que alibi ex Granada adduxi, & adduce nouissimè Martinus de San Ioseph in Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 3. de Sacram. Ordinis, n. 14. ubi hæc asserit: [Diuersas vezes he tratado casos en que ay opiniones probables de los Doctores, que vinos dista zen que son validos los Ordenes, y otros afirman que no son validos, y confejnan, y aun obligan à que se repitan los Ordenes debaxo de condicion, y es necesario declarar mas esto. Contentame mucho ta opinio del Padre Granada de Sacram. in 3. part. D. Thomas, conuouers. 9. tract. 1. diff. 6. n. 2. que tracta la materia en proprios terminos, y dice que no ay dificultad en que se pueda repetir el Sacramento debaxo de condicion, acciendo opiniones probables encontradas de los Doctores; però que esto se ha de entender en la ordinacion de los Obispos, y Sacerdotes, que controuertiendo se en los casos debaxo de opinion, si quedaron ordenados, ò no, aurà obligacion precisa de repetir Orden, porque sino se haze assi, se ponen à peligro de no consagrar, ni absolues los penitentes, de no ordenar Sacerdotes, ni confirmo los Fieles, pues es probable, que carecen de la potestad necessaria para exercer estos ministerios, con notable danno de los mismos Fieles, que deuen euitar, ordenandose segun doctrina cierta, y no segun opiniones en que puede auer engaño. Però en quanto à los demas Ordenes inferiores, afirma Granada que no obligaria, que se repitan en el que los recibid, segun opinion probable, porque no son tan necesarios, que no se pueda suplir por el Orden Sacerdotal la falta de los demas ministerios si la huuiese, y porque à los demas Ordenes no està vinculado algun acto absolutamente necessario para la salud de las almas, de que pueda prouenir notable daño à los Fieles, y estando ordenado dellos segun opinion probable, puede el ordenado persuadirse prudentemente à que est à bien ordenado sin que se le obligue à repetir el Sacramento. Ita ille, & iterum ego.

RESOL. XIII.

Quidam suscepit Ordinem Presbyteratus, & in Calice non fuit uinum appositum, queritur an Sacramentum fuerit inualidum, & sit de nouo Ordinandum? Et quid si in Patena non sit Hostia triticea? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 185, alias 186.

Sup. omni contento in hac Ref. in duabus Ref. seqq. & pro parte defectus uini tantum in Ref. praeterita, §. Et tandem, & pro defectu Hostia ibidem, cur. fiffimus in lin. vltim. §. Imo, & pro defectu uini in tom. 4. tr. 8. Ref. 47. §. 1.

§. 1. Hic casus potest in praxi accidere, ideo notet; & ad illum affirmatiuè respondet Ledesma in summ. tom. 1. de Sacram. Ordinis, c. 3. diff. ul. 3. & Io. de la Cruz in direct. conf. part. 2. de Sacram. Ordinis, dub. 2. concl. 1. ubi sic ait. Materia Sacerdotis est traditio patenæ cum hostia, & calicis cum uino, ita ut si in patena non sit hostia triticea, & in calice uinum uitis, non manes ordinatus. Sic ille. 2. At negatiuam sententiam docent Filiucius tom. 1. tract. 9. cap. 2. n. 4. Homobonus de exam. Eccl. part. 1. tract. 4. cap. 9. quest. 75. Bonacina de Sacram. disp. 8. quest. unica, punct. 3. n. 3. & Henriquez lib. 10. cap. 6. n. 1. ubi sic asserit. Materia in illo, qui Sacerdotio initiat, integra ex præcepto est traditio calicis cum uino, & patenæ cum hostia, quia & sacrificium Missæ ex præcepto, fit utraq; spec. At traditio uasis cum altera specierum, uidetur esse materia sufficiens, ita ut si id ex obliuione contingat, non sit hic ordo iterandus ex necessitate. Nec enim diuinitas datur potestas in vnam speciem, sed qui potest alteram, potest & utramque speciem consecrare. Ita Henriquez, & ego. 3. Non grauabor tamen hic apponere senten-

tiam doctissimi Villalobos in summa, tom. 1. tract. 11. diff. 4. num. 1. ita asserentis. [Si succedisse in praxi (como ha sucedido vezes en estos tiempos) deca de poner el uino en el caliz por descuido, hable de reiterar el Sacramento de baxo de condicion, como se hizo en estos tiempos, y deste parecer fueron los mas doctos desta vniuersidad de Salamanca à carta dello.] Sic ille.

RESOL. XIV.

An in ordinatione Sacerdotum, si per incuriam Messuris caremianarum in Calice non apponatur uinum, ordinatio sit nulla? Et quid, si in Patena non sit Hostia triticea? Et quid est agendum, si esset probabile non defuisse uinum in Calice, & quid si esset certum non fuisse uinum in Calice? Et obiter aduertitur, quod Innocentius III. non mouit reiterare Sacramentum Confirmationis factum cum oleo sine balsamo? Ex part. 4. tr. 4. Ref. 119.

§. 1. Hic casus potest frequenter accidere, de his temporibus in Hispania & Germania accidit, & ad illum negatiuè respondet Henriquez in 10. cap. 6. n. 1. ubi cum dixisset materiam in calice integram, esse traditionem calicis cum uino, & in patena cum hostia, asserit. Traditio uasis cum altera specierum uidetur esse materia sufficiens, ut si obliuione contigerit, non sit hic ordo iterandus ex necessitate. Ita ille, & hanc sententiam specialiter probabilem esse putat Tannerus in 3. part. D. Thom. disp. 7. quest. 2. dub. 4. num. 94.

2. Sed ipse, & merito, docet Sacramentum in tali casu esse nullum & inualidum, & hanc sententiam tenet etiam Io. de la Cruz in direct. conf. part. 2. de Sacram. Ordin. dub. 2. conclus. 1. ubi sic ait. Materia sacerdotij est traditio patenæ cum hostia, & calicis cum uino, ita ut si in patena non sit hostia triticea, & in calice uinum uitis, non manet ordinatus. Sic ille, & post illum Villalobos in summa, tom. 1. tract. 11. diff. 4. num. 1. sic asserens. [De lo qual se infiere que si en la ordinacion del Sacerdote no uiese uino en el caliz, & la hostia no fuese de trigo, no quedaria ordinado. Mas porque Henriquez con otros tienen lo contrario se succedere en practica (como ha sucedido de vezes en estos tiempos) dexar de poner el uino por descuido, ha de reiterar el Sacramento de baxo de condicion, como se hizo en estos casos, y deste parecer fueron los mas doctos desta vniuersidad de Salamanca, y de otras partes que fueron consultados à cerca dello.] Et tandem nouissimè hanc sententiam docet Turrianus in select. disp. Theol. part. 1. diff. 21. dub. 2. ubi sic ait. Ex dictis constat solutio dubij, de quo ante aliquot annos magna controuersia orta est in Hispania, contigit enim aliquando, ut in ordinatione Sacerdotum in quodam Episcopatu daretur caliz sine uino, & disputatum fuit primò, quid agendum si esset probabile non defuisse uinum; secundò quid agendum si esset certum non fuisse uinum in calice. Circa primam aliqui censuerunt non esse necessarium reordinatum iterum ordinari, quia putarunt posse ordinatum amplecti opinionem probabilem esse obliuio eventu, aliqui simpliciter docuerunt esse obliuio eventu, aliqui simpliciter docuerunt esse obliuio eventu, quia in primo euentu non fuit uinum Sacerdotij, quia in primo euentu non fuit uinum Sacramentum ex defectu uini, quod probabiliter uidetur defuisse. Mihi placet opinio, quod si soluitur ageretur de reuerentia debita Sacramento, & uis illius.